

A: Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Zeničko-dobojski kanton
OPĆINA TEŠANJ
OPĆINSKI NAČELNIK
Trg Alije Izetbegovića 11, 74260 Tešanj

Broj: 03-36-6-3518/12
Datum: 19.11.2012.godine

OPĆINSKO VIJEĆE TEŠANJ

INFORMACIJA o rješavanju statusa izbjeglih i raseljenih lica na području općine Tešanj

Programom rada Općinskog vijeća Tešanj za 2012.godinu planirano je da se razmotri Informacija o rješavanju statusa izbjeglih i raseljenih lica na području općine Tešanj, sa ciljem informisanja vijećnika i šire javnosti o stanju i problemima izbjeglih i raseljenih lica, stanju povratka na područje općine Tešanj, kao i povratka u druge općine lica koja su svoje privremeno utočište našla na području općine Tešanj. Iako su ostvareni značajni rezultati u dvosmjernom povratku, još uvijek postoji određen broj porodica koje se nisu vratile na svoja prijeratna imanja i kojima je potrebna pomoć u sanaciji kuća, kao i pomoć u održivom povratku onima koji su se već vratili.

I RASELJENA LICA

1. Status raseljenih lica

Posljednji popis raseljenih lica na Općini zvanično je okončan sa 31.03.2005. godine i tada je zahtjev za registraciju podnijelo 450 porodica ili 1.343 lica.

Rješavajući status na osnovu podnesenih zahtjeva, zaključno sa 31.10.2006.godine, pozitivno je riješeno 160 porodica ili 451 lice. Ostali zahtjevi su ili riješeni negativno, ili su se u međuvremenu podnosioci zahtjeva odjavili, ili im je po službenoj dužnosti ukinut status. Sada, zaključno sa 19.11.2012.godine, u službenoj evidenciji raseljenih ima 94 porodice, ili 259 lica.

Najveći broj raseljenih je iz općina Teslić i Doboje, a što je vidljivo iz slijedeće tabele:

REDNI BROJ	OPĆINA PREDRATNOG PREBIVALIŠTA	BROJ RASELJENIH PORODICA	BROJ LICA
1.	DOBOJ	40	133
2.	TESLIĆ	44	96
3.	MAGLAJ	1	1
4.	MODRIČA	4	11
5.	PRNJAVOR	1	2
6.	KOTOR VAROŠ	1	1
7.	BOSANSKI BROD	2	9
8.	BANJALUKA	1	3

9.	MOSTAR SJEVER	1	2
10.	BRATUNAC	1	1
	UKUPNO:	94	259

2.Smještaj raseljenih-kolektivna naselja

Od ukupno 94 porodice raseljenih lica, kod jednog broja je prijeratna imovina oštećena ili uništena, dok je značajan procenat i onih porodica koje prije rata nisu imale imovinu, ili je ista sporna (25 porodica). To se prvenstveno odnosi na porodice koje su bile smještene u socijalnim stanovima i kućama. Od pomenutog broja raseljenih, u kolektivna naselja je smješteno 19 porodica, ili 55 lica i to u:

- Kolektivno naselje "Vila" Bukva, smješteno je 14 porodica ili 43 lica;
- Kolektivno naselje "Rosulje", smješteno je 5 porodica ili 12 lica.

Broj raseljenih u kolektivnim naseljima se značajnije smanjio u 2011.godini. Naime, na inicijativu Općinskog načelnika a u saradnji sa Ministarstvom za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Kantona i Centrom za socijalni rad, u Službi je sačinjen Program trajnijeg rješavanja smještaja za lica nastanjena u kolektivnim naseljima. Taj Program je podržalo Ministarstvo i dodijelilo je sredstva za materijal za sanaciju vlastitog smještaja za 7 porodica iz kolektivnih naselja, u iznosu do 3.000,00 KM. Na taj način je zbrinuto 7 porodica sa ukupnim iznosom od 20.000,00 KM, ili 20 lica, kojima je nakon toga ukinut status raseljenih lica i koji su iselili iz kolektivnih naselja.

Problem nastanjenih u naseljima je i taj što više od polovine nastanjenih u njima nema uslova za donaciju (sporno vlasništvo, bili podstanari, stanovali u socijalnim stanovima i drugo).

Trenutno stanje imovine nastanjenih u naseljima izgleda ovako:

- nije imalo imovinu 3 porodice ili 13 lica;
- živjelo s roditeljima prije rata 3 porodice ili 7 lica;
- imalo imovinu (stan ili kuću, oštećeno ili porušeno), traže obnovu 7 porodica, 25 lica;
- imovina sporna kod 2 porodice ili 5 lica;
- živjelo u socijalnoj kući ili stanu 4 porodice, ili 5 lica.

U navedenim kolektivnim naseljima, pored raseljenih lica koja imaju pravo na smještaj, nalaze se i veći broj lica koja su u stanju socijalne potrebe, kao i jedan broj lica koja su sama uselila u prazne objekte, bez bilo čije saglasnosti.

Navedena naselja pričinjavaju veliki problem lokalnoj zajednici, jer su postala stjecište jednog broja lica asocijalnog i amoralnog ponašanja, koja su sklona alkoholu, drogama, tučama, krađama i raznim drugim porocima.

Kandidatura Općine za CEB projekat (kreditna sredstva Razvojne banke Vijeća Evrope), putem UNHCR-a i nadležnih ministarstava, uključuje trajno rješavanje nastanjenih u kolektivnim naseljima, kao i dijela domaćih socijalno ugroženih porodica, kroz program socijalnog stanovanja. Za ove potrebe Općina je kandidovala sanaciju zgrade „Adre“ u Medakovu, kao i izgradnju jednog novog objekta. Ukupna procjena vrijednosti radova na ova dva objekta iznosila bi 488.150,00 EU, od čega bi učešće Općine i nadležnih ministarstava kroz vrijednost zemljišta, projektovanja, rješavanja infrastrukture i drugo iznosilo za oba projekta oko 99.000,00 EU.

Značajno je napomenuti da su navedeni projekti ušli u dalju proceduru, pa je opravdano očekivati da realizacija otpočne u narednoj godini.

II POVRATNICI

1. Stanje povratka raseljenih lica

a) Pomoć povratku

Provedba imovinskih zakona na općini je odavno završena. U privatne kuće je uvedeno u posjed oko 495 porodica, a u stanove oko 150. Za 24 stana nije na vrijeme podnesen zahtjev za povrat, pa su ti stanovi korišteni kao alternativni smještaj a zatim vraćeni vlasnicima (javnim ustanovama ili firmama).

Na cijeloj teritoriji općine vratilo se, i sada tu živi, oko 100 porodica, od čega 30 hrvatskih i 70 srpskih. Povratak je spontan i odvija se u 13 naseljenih mjesta na području općine.

Zadnjih godina nije bilo značajnijih povrataka na područje Općine, a stalno je u opadanju broj povratnika srpske nacionalnosti, što je dijelom posljedica mortaliteta a i odlaska nekih porodica u potrazi za boljim uslovima života. Na to je, svakako, uticala i nedovoljna pomoć održivosti povratka, izostanak programa zapošljavanja, samozapošljavanja i drugo, kao problem koji općina ne može sama rješavati.

Podatke o broju povratnika na općinu Tešanj treba uzeti s rezervom, jer jedan broj povratnika povremeno boravi i u općini privremenog boravka, a povremeno u općini Tešanj. Isto tako podaci o povratku Hrvata nisu potpuni, jer se jedan dio tih povratnika nije registrovao prilikom povratka, ili prijavi boravak a i dalje veći dio vremena provode u Hrvatskoj ili drugim evropskim zemljama.

Nešto veći povratak u budućnosti može se očekivati samo ako se izvrši sanacija porušenih i teže oštećenih kuća, a što će zavisiti od pomoći nadležnih ministarstava i humanitarnih organizacija.

b) Popravak kuća

Na javnom pozivu Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice kantona, Projekat „Obnova stambenih objekata za povratnike na područje Zeničko-dobojskog kantona i raseljene osobe čije je prijeratno prebivalište bilo na području Zeničko-dobojskog kantona-2012“, odabrana je jedna kuća povratničke porodice na općinu Tešanj, po sistemu „ključ u ruke“ u vrijednosti od oko 25.000,00 KM. Ministarstvo će Općini doznačiti sredstva a Općina će provesti cjelokupne aktivnosti projektovanja, revizije, nadzora i javne nabavke. Očekuje se da ugovor sa izvođačem bude potpisan do kraja kalendarske godine.

c) Pomoć održivosti povratka

Općina Tešanj je, u skladu sa svojim mogućnostima, pomagala i pomaže dvosmjerni povratak svih na svoje. Za podsticaj povratku za 2012. godinu planirano je 35.000,00 KM. Od tih sredstava, pored ostalog, dodijeljena je povratnicima pomoć:

- u proljetnoj sjetvi u ukupnom iznosu od 6.400,00 KM a za 52 porodice povratnika;
- pomoć za nabavku ogrjeva u iznosu od 3.800,00 KM (za 19 porodica bez primanja po 200,00 KM);
- povremene pojedinačne jednokratne pomoći za najugroženije za plaćanje struje, pomoć u sahrani, održavanje kolektivnih naselja i drugo;
- Tim sredstvima pružana je pomoć u rješavanju infrastrukturnih i drugih problema povratnika (dogradnja kupatila za Jorgić Janju 2.323,97 KM, izgradnja propusta na putu za Stojčinoviće 2.000,00 KM, čišćenje i obezbjeđenje objekta „Adra“ u Medakovu 600,00 KM i drugo);
- dio sredstava je planiran za podršku projektima koji budu prihvaćeni od donatora.

Značajno je napomenuti da je Služba ostvarila izuzetno dobru saradnju sa Udruženjem građana „Održiv povratak“ kad je u pitanju realizacija svih projekata i pomoći povratku, što je umnogome olakšalo rad Službi kad je u pitanju izbor korisnika pomoći u obnovi kuća i pomoći održivosti povratka (prolječna sjetva, pomoć u ogrjevu i drugo).

Od strane ove Službe u 2012. godini je urađeno više prijedloga (projekata) za pomoć povratku, a što je vidljivo iz slijedeće tabele:

Redni Broj	Naziv projekta	Kandidovan	Vrijednost KM
1.	Put kroz naselje Bugarinovići	Federalno ministarstvo	15.000,00KM
2.	Put Piljužići-Komin	Federalno ministarstvo Vlada Hrvatske	131.400,00KM 161.426,00KM
3.	Pomoć održivosti povratka (17 povratničkih porodica)	Federalno ministarstvo	76.000,00 KM
4.	Bobare-Blaževci-Križ	Vlada Hrvatske	175.000,00KM
5.	Dom Bobare	Vlada Hrvatske	88.153,60 KM
6.	Put Trepče-Rakovice	Federalno ministarstvo	100.000,00KM
		Ukupno:	746.979,60KM

Iako je situacija sa pomoći u održivosti povratka nešto poboljšana, i dalje je to jedan od najvećih problema povratka u općinu Tešanj, kao i povratka uopće, pogotovo što nema zapošljavanja povratnika, niti ozbiljnijih programa samozapošljavanja.

2. Problemi povratnika

a) Stambeni problemi

Na području općine Tešanj registrovano je oko 150 srpskih i hrvatskih kuća sa različitim oštećenjima. Do sada je od 2000-te godine obnovljeno 58 srpskih kuća (različitog stepena oštećenja) i 16 hrvatskih kuća.

Za skoro sve oštećene i porušene kuće urađena je prethodnih godina procjena oštećenja i više puta su kandidovane nadležnim ministarstvima Kantona i Federacije, kao i humanitarnim organizacijama. S pravom očekujemo da će u narednom periodu nadležna ministarstva i humanitarne organizacije obezbijediti donacije za popravak kuća svih raseljenih lica koja budu izrazila spremnost da se vrate i žive u svojoj imovini.

b) Infrastruktura

Pošto se povratak u općinu Tešanj odvija u preko 13 naseljenih mjesta, u jednom broju njih je u toku rata oštećena i infrastruktura (elektro-mreža, putevi, vodovodi, domovi kulture itd.). Sanacija tih objekata se djelimično obavlja kroz kapitalne projekte mjesnih zajednica. Neki projekti su kandidovani nadležnim ministarstvima i Vladi Hrvatske.

Od strane povratnika u narednom periodu insistira se na realizaciji slijedećih projekata infrastrukture:

- putevi (Kulica, Bugarinovići, Piljužići-Komin, Bobare-Križ);
- snabdijevanje vodom (Mekiš i Bugarinovići);
- deminiranje i zatrpavanje tranšea (Bugarinovići, Lončari);
- bolje održavanje ostalih puteva u mjestima povratka (Kneževići i drugi).

III ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Već je navedeno u Informaciji da se na području općine Tešanj nalazi još 94 porodice ili 259 raseljenih lica najvećim dijelom iz općina Teslić i Doboj. To je popriličan broj s obzirom na to koliko je godina prošlo od potpisivanja Dejtona. Detaljnijom analizom dokumentacije tih lica da se uočiti, da većina njih status raseljenog lica formalno zadržava iz različitih razloga (liječenje, penzija i drugo). Stoga bi bilo dobro da se sa nivoa nadležnih ministarstava inicira revizija statusa raseljenih, čime bi se, sigurni smo, ovaj broj znatno smanjio.

Kad su u pitanju raseljeni, veliki problem Općini predstavlja i dalje postojanje kolektivnih naselja, pogotovo što je nadležno Ministarstvo obustavilo bilo kakvu pomoć kad je u pitanju održavanje, ili stvaranje uslova za zatvaranje istih.

Što se tiče povratka u Tešanj, u narednom periodu s pravom se očekuje veća pomoć nadležnih ministarstava posebno u održivosti povratka, kroz različite projekte u oblasti poljoprivrede, pošto je većina povratnika smještena u ruralnim naseljima i ima potrebne resurse (zemlja i ostalo).

Strategijom provođenja Aneksa sedam Dejtonskog mirovnog sporazuma utvrđena je obaveza i odgovornost lokalnih vlasti za realizaciju procesa povratka, kao i pomoć povratku uopće. U tom smislu obaveza lokalnih vlasti je da obezbijede učešće u svim projektima koji se realizuju na njihovom području, što iziskuje da se u budžetu planiraju veća sredstva za podsticaj povratku.

OBRADIVAČ:
Služba za društvene djelatnosti,
komunalne poslove i ekologiju

PREDLAGAČ:
Općinski načelnik

Azra Muslija, dipl.pravnik

Mr.sci.Suad Huskić, profesor